

Sumporni fenjer - Pepelnica u plasteniku

Jedino veliko iskustvo, stalni oprez i opće osnovno poznavanje problematike biljne zaštite, može davati stalne pozitivne rezultate u borbi protiv pepelnice – oidiuma - «luga» u poljoprivrednoj proizvodnji, a u zatvorenom, plasteničkom – stakleničkom prostoru, pogotovo. Kada bolest postane uočljiva u vidu pepeljastih nakupina na dijelovima biljke, intervencije pesticidima, bar za dio zaražene biljke, sasvim su beskorisne. Pomažu dakle samo preventivne mjere, zaštita prije izvršene zaraze. Uz cijeli niz novijih kemijskih pripravaka s različitim načinima djelovanja, još uvijek u toj borbi korak drži najstarije sredstvo za zaustavljanje pepelnice, sumpor. Štoviše, sumporu kao prirodnom, ekološkom produktu, vraća se dio svjetskih vinogradara, koji proizvode najčuvanija vina.

Sumporni isparivač

Činjenicu, da na pepelnicu zapravo utječu sumporne pare, u službu proizvodnje prva je stavila zemlja s najduljom tradicijom uzgoja biljaka u zatvorenom prostoru, Nizozemska. Tvornica MIVOLA je još prije 40-ak godina konstruirala sumporni isparivač, kod nas poznat kao «sumporni fenjer», za staklenike a kasnije i plastenike. S ekološkog stajališta ovo rješenje udovoljava najvišim svjetskim standardima, prema MJPG.

Tajna stvarne učinkovitosti kontrole pepelnice ovom metodom, leži u međusobnoj usklađenosti dvaju faktora,

- precizne postavke temperature i
- snažnog djelovanja dimnjaka,

čime električni isparivač emitira sumporne pare u najoptimalnijem dosegu, a one djeluju i dospiju u svaki ugao, u svaku pukotinu, pa ni jedna druga metoda nije ravna ovoj ni s gledišta zaštite biljke ni s gledišta zaštite čovjeka. Visoko sofisticirani dizajn uređaja funkcionira najčešće noću, bez čovjeka, s gotovo nikakvim troškovima, žlica sumpora u prahu. Svi pokušaji i praksa s privatnim improviziranim patentima sagorijevanja sumpora, rezultirala je neuspjehom i štetama na uzgajanim kulturama.

Ruže, paprika, rajčica... najčešće su kulture u kojima se sumpornim isparivačima, preventivno suzbijaju zaraze od pepelnice, a u krastavcima se u pravilu ne postižu očekivani učinci.

Učinak na povrću i cvijeću

Najčešća su pitanja, koliko «fenjera» treba za jedan plastenik? Da bi se postigle standardne vrijednosti dosega isparivanja i koncentracija sumpora u zraku, nizozemski podaci govore da u paprikama jedan isparivač ide na 500 m², a u ružama na 100 m², primjenom 3 puta tjedno sa po 8 sati djelovanja. Ovo nije zanemariv podatak, jer ima primjera da u strahu od zaraze, isparivač radi svaki dan, nekada i danonoćno, pa kada se ne vodi računa o ovome faktoru, učinak može biti neodgovarajući, gljivica može postati imuna, uz svu popratnu štetu i troškove.

Zaštita čovjeka i okoliša

Aktivna prisutnost sumpornih para za čovjeka je štetna. Zato isparivač radi kada u prostoru nema ljudi ni životinja, što je najčešće noću. U to vrijeme plastenik se zatvori kako bi sumporne pare ispunile svaki dio prostora, a ujutro prije ulaska, plastenik je potrebno dobro prozračiti. U SJEME-nu drže da je najbolja serija isparivača MIVOLA 100 W, koja je pred tri godine bila izložena na najvećem svjetskom Poljoprivrednom sajmu u Amsterdamu.

Jure Kuvačić

Split, lipanj 2009.